

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра історії, теорії мистецтв та виконавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
Загальної роботи та рекрутації,
відділ
проф. Гаврилюк С. В.

18 лютого

2015 р.

СОЛЬНИЙ ТА АНСАМБЛЕВИЙ ВОКАЛЬНИЙ ПРАКТИКУМ

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
напряму: 6.020204 «Музичне мистецтво»
(чотирирічне навчання)

Луцьк – 2015

**Робоча програма вибіркової ї навчальної дисципліни
«Сольний та ансамблевий вокальний практикум»**

для студентів за галуззю знань 0202 «Мистецтво», напрямом 6.020204 «Музичне мистецтво».

«10» вересня 2015 р. – 12 с.

Розробник: народний артист України, професор Чепелюк В. А.

Рецензент: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Драганчук В. М.

**Робоча програма навчальної дисципліни
затверджена на засіданні кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства**

протокол № 2 від 18. 09 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Чепелюк В. А.)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією Інституту мистецтв**

протокол № 2 від 14. 10 2015 р.

Голова науково-методичної комісії Інституту мистецтв _____ (Шиманський П.Й.)

**Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 3 від 18. 11 2015 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 18,5	0202 «Мистецтво»	Вибіркова
Модулів: 16	6.020204 «Музичне мистецтво», спеціалізація «Хорове диригування»	Роки підготовки: 1–4
Змістових модулів: 8		Семестри: 1–8
ІНДЗ: немає		Лабораторні заняття: 134 год.
Загальна кількість годин: 555		Індивідуальні заняття: 126 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних: 2 год. самостійної роботи: 2–3 год. консультацій: 0,3 год.	«Бакалавр»	Самостійна робота: 261 год.
		Консультації: 34 год.
		Форми контролю: диф. заліки – 1,3,4,6,7 семестри Екзамени – 2,5,8 семестри

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Сольний та ансамблевий вокальний практикум» є різнобічне виховання особистості майбутнього співака, практична підготовка студентів до сольної та ансамблевої вокальної діяльності, озброєння їх основними знаннями про будову голосового апарата і особливості його функціонування, формування необхідних вокальних навичок й умінь, опанування жанрово-стильових особливостей виконання творів різних епох, напрямів сольного та ансамблевого репертуару.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розуміння механізмів співацького процесу у сольному та ансамблевому виконанні;
- формування критеріїв якості співу і співацької майстерності;
- розвиток активного вокального слуху;
- розвиток ансамблевого чуття та вміння будувати ансамблевий спів;
- формування та удосконалення вокально-технічних та художньо-виразових навичок, домагання свідомого володіння голосом у сольному та вокальному виконанні.

3.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості кантиленного співу у сольному та ансамблевому виконавстві;
- закономірності та засоби виконання сольних та ансамблевих творів;
- особливості роботи резонаторів, організацію співочого дихання у сольному та ансамблевому співі, опори звуку;

вміти:

- виконувати твори різних стилів і жанрів;
- володіти рівністю звучання голосу на різних ділянках діапазону;
- удосконалювати дикцію та артикуляцію;
- володіти навичками ансамблевого співу.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Початковий етап формування вокальних сольних та ансамблевих навичок

Тема 1. Засвоєння співацької постави, формування співацької установки.

Тема 2. Розвиток початкових навичок співацького дихання, м'якої атаки звуку.

Змістовий модуль 2.

Продовження початкового етапу формування вокальних сольних та ансамблевих навичок

Тема 3. Формування фонетичного слуху та вокальних уявлень про акустично повноцінне звучання співацького голосу.

Тема 4. Розвиток початкових навичок відчуття співацької опори у сольному та ансамблевому виконавстві.

Змістовий модуль 3.

Розвиток основних співацьких сольних та ансамблевих навичок

Тема 5. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на середній ділянці діапазону.

Тема 6. Розвиток навички співу на дихальній опорі.

Змістовий модуль 4.

Продовження розвитку основних співацьких сольних та ансамблевих навичок

Тема 7. Робота над вірним співацьким звукоутворенням на центральній ділянці діапазону.

Тема 8. Розвиток ансамблевого чуття.

Змістовий модуль 5.

Розвиток свідомих вокальних сольних та ансамблевих уявлень

Тема 9. Удосконалення співацького дихання.

Тема 10. Формування навички використання різних типів атаки звуку.

Змістовий модуль 6.

Продовження розвитку свідомих вокальних сольних та ансамблевих уявлень

Тема 11. Формування навички високої співочої позиції.

Тема 12. Розвиток навичок ансамблевого виконання: стрій та дихання.

Змістовий модуль 7.

Формування вокального слуху і співацьких сольних та ансамблевих навичок

Тема 13. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на всіх ділянках діапазону.

Тема 14. Засвоєння навички кантиленного співу у сольному та ансамблевому виконавстві.

Змістовий модуль 8.

Продовження формування вокального слуху і співацьких сольних та ансамблевих навичок

Тема 15. Поступове розширення співацького діапазону.

Тема 16. Засвоєння навички кантиленного співу у сольному та ансамблевому виконавстві.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лабор.	Індив.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Початковий етап формування вокальних сольних та ансамблевих навичок						
Тема 1. Засвоєння співацької постави, формування співацької установки.	40	10	10	2	16	2
Тема 2. Розвиток початкових навичок співацького дихання, м'якої атаки звуку.	35	8	8	2	15	2
Разом за змістовим модулем 1	75	18	18	4	31	4
Змістовий модуль 2.						
Продовження початкового етапу формування вокальних сольних та ансамблевих навичок						
Тема 3. Формування фонетичного слуху та вокальних уявлень про акустично повноцінне звучання співацького голосу.	40	10	8	2	18	2
Тема 4. Розвиток початкових навичок відчуття співацької опори у сольному та ансамблевому виконавстві.	35	8	8	2	15	2
Разом за змістовим модулем 2	75	18	16	4	33	4
Змістовий модуль 3.						
Розвиток основних співацьких сольних та ансамблевих навичок						
Тема 5. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на середній ділянці діапазону.	40	10	10	2	16	2
Тема 6. Розвиток навички співу на дихальній опорі.	35	8	8	2	15	2
Разом за змістовим модулем 3	75	18	18	4	31	4
Змістовий модуль 4.						
Продовження розвитку основних співацьких сольних та ансамблевих навичок						
Тема 7. Робота над вірним співацьким звукоутворенням на центральній ділянці діапазону.	32	8	8	2	12	2
Тема 8. Розвиток ансамблевого чуття.	28	8	6	2	10	2
Разом за змістовим модулем 4	60	16	14	4	22	4
Змістовий модуль 5.						
Розвиток свідомих вокальних сольних та ансамблевих уявлень						
Тема 9. Удосконалення співацького дихання.	32	10	10	2	8	2
Тема 10. Формування навички використання різних типів атаки звуку	28	8	8	2	8	2
Разом за змістовим модулем 5	60	18	18	4	16	4

Змістовий модуль 6. Продовження розвитку свідомих вокальних сольних та ансамблевих уявлень						
Тема 11. Формування навички високої співочої позиції.	32	10	8	2	10	2
Тема 12. Розвиток навичок ансамблевого виконання: стрій та дихання.	28	8	8	2	8	2
Разом за змістовим модулем 6	60	18	16	4	18	4
Змістовий модуль 7. Формування вокального слуху і співацьких сольних та ансамблевих навичок						
Тема 13. Набуття основних навичок формування голосних та артикуляції приголосних звуків під час співу на всіх ділянках діапазону.	38	8	8	2	18	2
Тема 14. Засвоєння навички кантиленного співу у сольному та ансамблевому виконавстві.	37	6	6	4	19	2
Разом за змістовим модулем 7	75	14	14	6	37	4
Змістовий модуль 8. Продовження формування вокального слуху і співацьких сольних та ансамблевих навичок						
Тема 15. Поступове розширення співацького діапазону.	38	8	6	2	20	2
Тема 16. Засвоєння навички кантиленного співу у сольному та ансамблевому виконавстві.	37	6	6	4	19	2
Разом за змістовим модулем 8	75	14	12	6	39	4
Усього годин	555	134	126	34	229	32*

* Проводяться за графіком в позаурочний час за рахунок годин самостійної роботи.

5. Методи навчання

З метою формування професійних компетенцій поряд з традиційними методами вокальної педагогіки (вправління, вокалізація, сольфеджування, інтерпретація, імпровізація) широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, моделювання видів вокальної діяльності, стимулювання художнього навчання, пролонгований художньо-виконавський тренінг, художньо-психологічна підтримка, регуляція волевих зусиль, активізація вокально-виконавської діяльності тощо.

6. Форми підсумкового контролю успішності навчання – диференційовані заліки та екзамени

Протягом семестру студент вивчає і представляє на модульних контрольних роботах (заліку, екзамені):

- сольне виконання – два вокалізи, народна пісня, два академічні художні твори;
- ансамблеве виконання – два художні твори.

Орієнтовний список творів для сольного виконання:

Класичні твори

1. Бах Й. С. «За річкою дім старий»
2. Бетховен Л. «Травнева пісня»
3. Брамс Л. «Колискова»
4. Вебер К. «Вечірня пісня»
5. Вikerлен Ж. «Мінуєт Екзоде»
6. Гріг Е. «Лісова пісня»
7. Косенко В. «Колискова»
8. Кюї Ц. «Травневий день»
9. Лисенко М. «Нумо, нумо», пісня Цвіркунки з опери «Чорноморці»
10. Моцарт В. А. «Колискова», арія Барбаріні з опери «Весілля Фігаро»
11. Перголеззі Д. «Ох, чому я не лужайка», канцонетта
12. Степовий Я. «Вітер в гаї не гуляє»
13. Стеценко К. «Вечірня пісня», колискова
14. Шуман Р. «Тихий вечір»
15. Шуберт Ф. «Вранішня серенада»

Народні пісні

1. «Було б не рубати зеленого дуба» обр. П.Сокальського
2. «Вечір близенько» обр. С.Карпенка
3. «Гаю, гаю, зелений розмаю» обр. Г.Верьовки
4. «Калина» обр. С.Карпенко
5. «Ой ходить сон» обр. Л.Ревуцького
6. «Ой піду я до млина» обр. М.Лисенка
7. «Пливе човен» обр. М.Лисенка

Орієнтовний список творів для ансамблевого виконання:

1. В. Івасюк (слова та музика). „Капелюх”.
2. В. Івасюк, слова С. Пушика. „Стоїть пшениця, як Дунай”.
3. Ю. Рибчинський, слова І. Поклада. „Чарівна скрипка”.
4. Муз. В.Верменича, сл.. А.Каструка „Світанок”.
5. Б. Барбера, "Тиша"
6. М. Каф'єро, „Трикутник”
7. Ч. Кореа, "Chicks Tune"
8. Ч. Кореа, "It could happen to You"
9. Обробка колядки „Тиха ніч”.
10. Дж. Гершвін, "Embraceable you"
11. М. Кампобассо, "Два питання"
12. Н. Катаккіо, "Яблучний сік"
13. Українська народна пісня в обробці М. Гобдича „Порізала пальчик”.
14. Б. Барбера, "Mon dieu"
15. Г. Хенкок, "Butterfly"
16. Укр. нар. пісня в обр. А.Кос-Анатольського „Розмовляла калинонька”.
17. Муз. В.Верменича, сл..М.Сома „Польова царівна”.
18. Муз. І.Шамо, сл..Д.Луценка „Не шуми, калинонько”.
19. Муз. О.Білаша, сл..Д.Павличка „Лелеченьки”.
20. Муз. А. Горчинського. Сл.. Л.Татаренка „Червона троянда”.
21. Слова і музика Ю.Штельмаха „Повертайтеся, лелеки”.
22. Слова і музика Л.Лепкого „Маєва нічка”.
23. Муз. О.Білаша, сл..М.Ткача „Летять лелеки в зорецвіт”.

7. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне прослуховування, співбесіда, залік.
- методи самоконтролю: уміння самостійно розучувати твори програмного репертуару та проводити їх вокальний аналіз.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Перший семестр

Таблиця 3.1

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 1		Модуль 2	
Зміст. модуль 1		МКР 1	
T1	T2	60	100
20	20		

Другий семестр

Таблиця 3.2

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 3		Модуль 4	
Зміст. модуль 3		МКР 2	
T3	T4	60	100
20	20		

Третій семестр

Таблиця 3.3

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 5		Модуль 6	
Зміст. модуль 3		МКР 3	
T5	T6	60	100
20	20		

Четвертий семестр

Таблиця 3.4

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 7		Модуль 8	
Зміст. модуль 4		МКР 4	
T7	T8	60	100
20	20		

П'ятий семестр

Таблиця 3.5

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 7		Модуль 8	
Зміст. модуль 4		МКР 4	
T8	T10	60	100
20	20		

Шостий семестр

Таблиця 3.6

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 7		Модуль 8	
Зміст. модуль 4		МКР 4	
T711	T12	60	100
20	20		

Сьомий семестр

Таблиця 3.7

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 7		Модуль 8	
Зміст. модуль 4		МКР 4	
T13	T14	60	100
20	20		

Восьмий семестр

Таблиця 3.8

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість
Модуль 7		Модуль 8	
Зміст. модуль 4		МКР 4	
T15	T16	60	100
20	20		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диф. заліку
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	Задовільно
67 -74	D	
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

Критерії поточного оцінювання

➤ 20–18 балів	–	студент володіє теоретичними знаннями про основні вокальні навички у межах програми, вміє використовувати набуті знання у співацькій діяльності на творах відповідної складності. Вміє аналізувати власний спів, визначати недоліки і свідомо їх усувати. На досить високому рівні володіє основами вокальної техніки, сформованими базовими вокальними навичками. Емоційно, творчо, виразно виконує вокальний твір, адекватно передаючи його художній образ;
➤ 17–15 балів	–	студент сприймає і інтерпретує вокальні образи досить повно, але має стандартне мислення, бракує власних висновків. Виявляє достатній рівень засвоєння музичного матеріалу, але при цьому не достатньо повно робить аналіз свого співу, допускає незначні помилки у виконанні вокальних творів, потребує допомоги викладача. Трапляються недоліки у формуванні вірного вокального звучання та відтворенні музичного образу;
➤ 14–12 балів	–	у своїй вокально-виконавській діяльності студент частково свідомо виконує завдання викладача. Його вокальні навички на задовільному рівні сформованості. Студент володіє основним музичним матеріалом на рівні епізодичності, виявляє здатність з допомогою викладача виконувати елементарні виконавські завдання; може відтворити художній образ вокального твору, але не завжди контролює свою вокальну надійність; має фрагментарні уявлення про роботу щодо формування основних вокальних навичок;
➤ 11–8 балів	–	студент здатний сприймати та відтворювати окремі фрагменти вокального твору, але знання музичного матеріалу на низькому рівні, набуті теоретичні знання не вміє використовувати у власній вокальній діяльності. Основні вокальні навичок не розвинуті;
➤ 7–1 бал	–	у студента сприйняття музичного образу на дуже низькому рівні, слабко сформоване художньо-естетичне мислення;
➤ 0 балів	–	завдання не представлено.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

➤ 60–54 бали	–	студент володіє теоретичними знаннями у межах програми, вміє використовувати набуті знання і практичні уміння у співацькій діяльності. Вміє аналізувати власний спів, визначати недоліки і свідомо їх усувати. На досить високому рівні володіє вокальною технікою, сформованими вокальними навичками. Емоційно, творчо, виразно виконує вокальний твір, адекватно передаючи його художній образ;
➤ 53–45 балів	–	студент сприймає і інтерпретує вокальні образи досить повно, але має стандартне мислення, бракує власних висновків. Виявляє достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, але при цьому не достатньо повно робить аналіз свого виконання, допускає незначні помилки у виконанні вокальних творів, потребує допомоги викладача. Трапляються недоліки у відтворенні музичного образу;
➤ 44–36 балів	–	студент здатний сприймати і відтворювати окремі фрагменти вокального твору на задовільному рівні, знайомий з мінімальним теоретичним матеріалом, але не використовує його у співі
➤ 35–18 балів	–	розвиток вокально-технічних навичок на низькому рівні. Виконавська інтерпретація не адекватна художньому образу твору;
➤ 17–1 бал	–	уміння, розвиток вокально-технічних навичок, уява художнього образу відсутні або на дуже низькому рівні;
➤ 0 балів	–	завдання не представлено.

Перевірка знань студентів **заочної форми навчання** передбачає виконання письмових індивідуальних завдань за темами змістових модулів. Оцінювання:

➤ <i>відмінно</i>	–	студент володіє теоретичними знаннями у межах програми, вміє використовувати набуті знання і практичні уміння у співацькій діяльності. Вміє аналізувати власний спів, визначати недоліки і свідомо їх усувати. На досить високому рівні володіє вокальною технікою, сформованими вокальними навичками. Емоційно, творчо, виразно виконує вокальний твір, адекватно передаючи його художній образ;
➤ <i>добре</i>	–	студент сприймає і інтерпретує вокальні образи досить повно, але має стандартне мислення, бракує власних висновків. Виявляє достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, але при цьому не достатньо повно робить аналіз свого виконання, допускає незначні помилки у виконанні вокальних творів, потребує допомоги викладача. Трапляються недоліки у відтворенні музичного образу;
➤ <i>задовільно</i>	–	студент здатний сприймати і відтворювати окремі фрагменти вокального твору на задовільному рівні, знайомий з мінімальним теоретичним матеріалом, але не використовує його у співі
➤ <i>незадовільно</i>	–	розвиток вокально-технічних навичок на низькому рівні, виконавська інтерпретація не адекватна художньому образу твору або завдання не представлено

9. Методичні матеріали

1. Адулов Н. А. Руководство по постановке певческого и разговорного голоса. Для дикторов, актеров, педагогов и др. / Николай Алексеевич Адулов. – Липецк, 1996. – 375 с.
2. Антонюк В.Г. Постановка голоса: навчальний посібник для студентів вищих муз. навч. закладів / Валентина Геніївна Антонюк. – К. : Українська ідея, 2000. – 68 с.
3. Апраксина О.А. Методика музыкального воспитания в общеобразовательной школе / О. А. Апраксина. – М. : Просвещение, 1982. – 221 с.
4. Арчажникова Л. Профессия – учитель музыки / Л. Арчажникова . – М. : Просвещение, 1984. – 107 с.
5. Аспелунд Д. С. Развитие певца и его голоса / Д.С. Аспелунд. – М.;Л.: Музгиз, 1952. – 191 с.
6. Базиликут Б. Орфоєпія в співі. Навчальний посібник – Л., 2001. – 135 с.
7. Варламов А. Полная школа пения / А. Варламов. – М. : Музгиз, 1953. – 110 с.
8. Вербов А. Техника постановки голоса / Александр Михайлович Вербов. – М. : Музгиз, 1961. – 51 с.
9. Вілінська І.Н. Вокалізи для середнього голосу з фортепіано / І.Н. Вілінська. – К. : Держ. вид-во. образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961. – 75 с.
10. Вокализы итальянских композиторов и учителей пения XVII – XVIII веков для среднего голоса и фортепиано. – Спб : Композитор, 2006. – 32 с.

10. Список джерел

1. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: етнокulturологічний аспект: монографія / Валентина Геніївна Антонюк. – К.: Українська ідея, 2001. – 144с.
2. Антонюк В. Г. Формування української вокальної школи : історико-культурний аспект : дослідницька праця / Валентина Геніївна Антонюк . – К. : Українська ідея, 1999. – 24 с.
3. Антонюк В.Г. Традиції української вокальної школи. Микола Кондратюк : наукове дослідження / Валентина Геніївна Антонюк - К.: Українська ідея, 1998 .- 148с.
4. Антонюк В. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно-антропологічний аспект: наукове дослідження / Валентина Геніївна Антонюк.- К.: Українська ідея, 1999. – 24с.
5. Аспелунд Д. С. Основные вопросы вокально-речевой культуры / Д. Аспелунд. – М. : Музыка, 1983. – 128 с.
6. Багрунов В.П. «Альфа» и «омега» феномена Шаляпина / В.П.Багрунов // Мариинский театр № 5-6. – 1996.
7. Благовидова О.Н. Статьи и материалы к 100-летию со дня рождения / О.Н. Благовидова. – Одесса : Печатный дом, 2005. – 138 с.
8. Булатова О.С. Педагогический артистизм / О.С. Булатова. – М. : Академия, 2001. – 239 с.
9. Василенко Л.М. Взаємодія вокального і методичного компонентів у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музики : дис. канд. пед. наук : / Василенко Людмила Михайлівна. – К., 2003. – 211с.
10. Вопросы вокальной педагогики: вып. 2. – М.: Музыка, 1964. – 244 с.
11. Вопросы вокальной педагогики: вып. 3. – М.: Музыка, 1967. – 151 с.